

Президентові України

Володимиру ЗЕЛЕНСЬКОМУ

Вих. № С 01-269/568 від 23.11.2021 року

***Відкрите звернення голів районних рад України
стосовно проблемних питань діяльності районних рад***

Шановний пане Президенте,

Закриття та ліквідація соціальних закладів, зменшення надання послуг, розбалансування публічної влади й тисячі безробітних – реальність до якої прийшла Україна завдяки штучному відстороненню районних рад від їхніх природніх повноважень як представницьких органів. І усе це трапилося завдяки, здавалося б, успішній реформі децентралізації.

Зазначені наслідки є критичними й процеси набирають обертів.

Щоб зрозуміти проблему, треба розглянути її й виявити причинно-наслідкові зв'язки.

Реформа децентралізації офіційно стартувала 1 квітня 2014 року, зі схваленням урядової Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Результат реформи мав увінчатися наближенням послуг до людей та посиленням демократії через місцеві виборні органи, а саме ради громад, районні та обласні ради. Згадана Концепція мала стати дорожньою картою, а механізмами її реалізації – зміни до Конституції та підготовка відповідних законів.

Реформа квола, втім крокувала.

У 2019 році, шановний пане Президенте, з Вашим обранням, українське місцеве самоврядування отримало новий шанс на успішне завершення децентралізації. Сигналом стало внесення Вами до Парламенту Законопроєкту Про внесення змін до Конституції в частині децентралізації влади, хоч згодом він був відкликаний.

Усі Ваші заяви та конкретні кроки й насправді демонстрували і демонструють готовність якісно завершити реформу. Однак, вочевидь, не всі урядовці та парламентарії розділяють Вашу думку, чи показують, що її розділяють, а насправді роблять по своєму, дискредитуючи колись успішну реформу.

Тож перші негативні сигнали почались ще на початку 2020 року, за декілька місяців до переформатування районів з кількості 490 до 136.

Як і сьогодні, на той час головним координатором реформи децентралізації було Міністерство розвитку громад та територій України. Як і сьогодні, на той час відповідальним за децентралізацію заступником Міністра був В'ячеслав Негода. Посадовець тоді публічно заявляв, що самоврядних функцій на районному рівні не залишиться. Він, не зважаючи

на думку експертів, науковців й профільної Асоціації, запевняв, що райони необхідні виключно для організації державної влади, а всі самоврядні функції перейдуть громадам.

А як тоді бути з Концепцією, що передбачала районні ради та їх виконавчі комітети? А як бути з демократією, що передбачає організацію представницької влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою? Вочевидь, посадовець такого запитання не ставив, чи не хотів ставити... Вочевидь, правильно, коли розвитком районної лікарні, що обслуговує сотні тисяч людей, будуть займатися представники цих людей у районі, розуміючи потреби жителів усієї території, надаючи оптимальну послугу.

У той же час, лунала позиція й Віталія Безгіна, Народного депутата України, члена профільного парламентського Комітету, у якій він заявляв, що районних рад взагалі не потрібно. Хіба позиція Народного депутата не йде в розріз заявам Президента України? І ця позиція до сих пір в непристойному, принизливому тоні лунає в публічному просторі.

У серпні місяці того ж 2020 року ЦВК ухвалює Постанову Про призначення виборів до районних рад нових укрупнених районів.

Тобто доля конституційного органу, здавалося б вирішена.

Але 17 вересня 2020 року Верховна Рада України ухвалює Закон 907-ІХ яким вносить зміни до Бюджетного кодексу. Ці зміни виключили районні бюджети із механізму горизонтального вирівнювання й виключили із числа «отримувачів» освітньої та медичної субвенції й субвенцій на виконання інвестиційних проєктів й не тільки. Висновок Головного науково-експертного управління розкритиковує цей Закон, зокрема, оскільки повноваження районних рад – залишаються без фінансування.

17 листопада 2020 року ухвалюється Закон 1009-ІХ. Цей Закон, по суті, виключає можливість районних рад задовольняти спільні інтереси громад. Висновок Головного науково-експертного управління стосовно Законопроєкту знов таки був негативний.

Мінрегіоном як перший, так і другий Закон в частині звуження прав районних рад був підтриманий.

І прикро, що навіть Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України не є авторитетом ні для парламентаріїв, ні для урядовців.

Тобто, розуміючи, що районні ради будуть функціонувати, Парламент все ж підтримує ці Закони. Закони, що суперечать Концепції децентралізації, чинній Конституції, Європейській хартії місцевого самоврядування та Вашій, пане Президенте, позиції.

Не дивлячись на все, ми не звинувачуємо Верховну Раду, оскільки парламентарії були введені в оману переконаннями, що завдяки цим нормативно-правовим актам покращиться життя людей шляхом наближення якісних послуг.

Проїшов рік, з часу ухвалення, на нашу думку, цих антидержавницьких законів. І тепер ми можемо проаналізувати, що трапилось.

Більше 250 об'єктів соціальної інфраструктури припинили своє існування або були ліквідовані і біля 100 погіршили надання послуги. Мова йде про лікарні, спортивні школи, заклади соціальної опіки і так далі. Щоб не бути багатослівними, наведемо декілька прикладів. У Калуському районі Івано-Франківської області припинив свою діяльність Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів. У Бердичівському районі Житомирщини закрито 9 шкіл. У Самбірському районі, Львівщина, припинив надавати послуги Центр соціальної підтримки дітей та сімей. І таких прикладів дуже багато.

Водночас треба пам'ятати й про працівників загаданих об'єктів, що тепер безробітні.

Чому так трапилось? Передані нами, відповідно до вимог Закону 1009-ІХ, об'єкти на рівень громад самими громадами, а особливо у сільській місцевості, через брак фінансів й кадрів утримуватись не можуть. Вихід – закритись, ліквідуватись, реорганізуватись. Ще одна проблема, це так званий місцевий егоїзм. Якщо районна рада, представляючи інтереси усіх людей району, все ж таки зобов'язана надавати послугу в межах району й таку, яка затребувана жителями, то громада тяжіє до надання послуги виключно жителям цієї громади. Ілюстрацією сказаного є Дитячо-юнацька спортивна школа Бахмутського району, яка, після передачі до комунальної власності Соледарської міської територіальної громади, зменшила територію обслуговування в межах своєї територіальної громади, а діти інших громад втратили можливість продовжувати навчання. Раніше – це був об'єкт Бахмутської районної ради, який надавав послугу жителям усього району.

Через Закон 907-ІХ ми, у переважній більшості, не отримуємо жодного державного фінансування. Ми та наші працівники залишились без зарплат, а у нас є сім'ї. Ми не можемо утримувати приміщення, у яких розташовані районні ради. І при цьому проти нас відкривають карні справи, мотивуючи тим, що ми не належно виконуємо положення Закону 1009-ІХ. Наведемо один з десятка прикладів. Станом на 1 листопада 2021 року заборгованість за сім місяців по виплаті заробітної плати працівникам апарату Кам'янської районної ради Дніпропетровської області сягає 2 129 266,27 грн, по виплаті працівникам ліквідованих районних рад районів, з яких утворений Кам'янський район – 568 984,43 грн, по виплаті заборгованостей за рішенням судів та судових позовів – 673 775,34 грн, заборгованість перед ГУ ДПС – 164 207,11 грн; розрахунок потреб на зарплатню до грудня 2021 року – 972 160,17 грн. Тож загальний обсяг фінансування Кам'янської районної ради по заборгованості із заробітної плати та потреба у коштах до кінця 2021 року становить 4 508 393,32 грн. Акцентуємо - це приклад тільки однієї районної ради.

Для нас прикро, що деякі мери великих міст, разом зі згаданим Народним депутатом та посадовцем Мінрегіону, які на наше переконання дескредитували реформу, лобіюють дворівневу систему місцевого самоврядування у Конституції. Однак, маємо надію, що Ваше рішення буде незмінним й у сесійну залу Парламенту Законопроект Про зміни до

Конституції у своєму тексті матиме все ж таки три рівні місцевого самоврядування – громада-район/повіт-область.

Ми переконані, що з огляду на площу України, досвід великих європейських країн, на кшталт Польщі, кількість населення, а також недостатню спроможність невеликих громад - оптимальною є трирівнева система самоврядування з районами/повітами на субрегіональному рівні.

Нас турбують постійні маніпуляції стосовно відсутності повноважень у районних рад, адже ці повноваження визначені Конституцією та законами України, зокрема Законом «Про місцеве самоврядування в Україні». Більше того, ми у вересні цього року напрацювали оновлений список повноважень, та виклали такі у Резолюції Української асоціації районних та обласних рад (Додаток), яка була розіслана на органи державної влади.

Крім того, прикро, що до Президії Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України не входить представник районної ради й за увесь час роботи Конгресу представник районної ради не мав слова.

Згадані проблеми ми десятки раз піднімали через сесії районних рад й через нашу профільну Українську асоціацію районних та обласних рад, ми зверталися й до Вас неодноразово, Голови Верховної Ради і до Прем'єр-міністра.

Ми вдячні за офіційні реакції на наші прохання у вигляді доручень розібратися з проблематикою. Втім, на жаль, багато важливих питань, що піднімаються й у цьому зверненні, так і не вирішено.

Виходячи зі сказаного, підтримуючи Ваш курс на децентралізацію, ми щиро просимо:

1. Провести детальний аналіз ходу реформи децентралізації з травня 2019 року;
2. Сприяти внесенню змін до Бюджетного кодексу щодо належного фінансового забезпечення районних рад;
3. Сприяти внесенню змін до Бюджету 2021 року щодо фінансування районних рад;
4. Сприяти забезпеченню фінансування районних рад у Держбюджеті 2022 року у розмірі 509 млн грн (зазначена сума підтримана Українською асоціацією районних та обласних рад, Мінрегіоном, парламентським Комітетом з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування);
5. Законопроект Про внесення змін до Конституції про децентралізацію влади внести у Парламент з такими головними положеннями: на усіх трьох рівнях адміністративно-територіального устрою (базовий-субрегіональний-регіональний) утворити органи місцевого самоврядування з їхніми виконавчими органами з належними повноваженнями та відповідним ресурсним забезпеченням на їхнє виконання;

6. Сприяти після внесення змін до Конституції України приведенню у відповідність законодавства, у першу чергу підготовки нової редакції Закону Про місцеве самоврядування;
7. Внести зміни до Положення про Конгрес місцевих та регіональних влад При Президентіві України перевівши районні ради з палати місцевих влад до палати регіонів й включити представника районних рад до Президії Конгресу;
8. Провести у 2021 році з нами зустріч.

Додаток 1 - Резолюція XXI Всеукраїнської наради-семінару з актуальних питань децентралізації від 22 вересня 2021 року.

Додаток 2 – листи-підтримки голів районних рад України цього Звернення.

З повагою та надією на розуміння

Голови районних рад України VIII скликання (107 голів районних рад зі 119 діючих сьогодні районних рад України, що складає 90%, які представляють 30 851 254 жителів)

Вінницька область	
1	Дерун Григорій Григорович, в.п. Голови Вінницької районної ради
2	Савчук Віталій Володимирович, Голова Гайсинської районної ради
3	Дацко Ірина Анатоліївна, в.п. Голови Жмеринської районної ради
4	Телеватюк Іван Іванович, Голова Могилів-Подільської районної ради
5	Неборецький Василь Васильович, Голова Тульчинської районної ради
6	Слабчук Юрій Олексійович, Голова Хмільницької районної ради
Волинська область	
7	Хиць Віктор Леонтійович, Голова Володимир-Волинської районної ради
8	Сус Віктор Іванович, Голова Камінь-Каширської районної ради
9	Шворак В'ячеслав Петрович, Голова Ковельської районної ради
10	Омельчук Олександр Володимирович, Голова Луцької районної ради
Дніпропетровська область	
11	Лещенко Максим Олександрович, Голова Дніпровської районної ради
12	Жилко Сергій Олександрович, Голова Кам'янської районної ради
13	Мудрий Віктор Олексійович, Голова Криворізької районної ради
14	Курилович Анастасія Юріївна, Голова Нікопольської районної ради
15	Замовський Максим Едуардович, в.о. Голови Новомосковської районної ради
16	Павлов Дмитро Миколайович, Голова Павлоградської районної ради
17	Кравченко Костянтин Валентинович, Голова Синельниківської районної ради
Донецька область	
18	Кіщенко Світлана Іванівна, Голова Бахмутської районної ради
19	Демченко Сергій Володимирович, Голова Волноваської районної ради
20	Моховик Сергій Васильович, Голова Краматорської районної ради
21	Махсма Степан Григорійович, член Правління УАРОР, депутат Маріупольської районної ради

22	Ключка Юрій В`ячеславович, Голова Покровської районної ради
Житомирська область	
23	Балянов Олександр Олександрович, Голова Бердичівської районної ради
24	Блощинський Олександр Сергійович, Голова Житомирської районної ради
25	Гаєвська Юлія Олександрівна, Голова Коростенської районної ради
26	Загравий Артур Леонідович, Голова Новоград–Волинської районної ради
Закарпатська область	
27	Кочіш Михайло Петрович, в.п. Голови, заступник Голови Берегівської районної ради
28	Лабoš Михайло Михайлович, Голова Мукачівської районної ради
29	Бабинець Діана Йосипівна, Голова Рахівської районної ради
30	Берінде Юрій Юрійович, Голова Тячівської районної ради
31	Фрінцко Юрій Васильович, Голова Ужгородської районної ради
32	Павлій Назарій Іванович, Голова Хустської районної ради
Запорізька область	
33	Кочубей Ольга Станіславівна, Голова Бердянської районної ради
34	Здор Олена Василівна, Голова Василівської районної ради
35	Калашник Сергій Григорович, Голова Пологівської районної ради
Івано-Франківська область	
36	Філіпчук Юрій Юрійович, Голова Верховинської районної ради
37	Попович Василь Борисович, Голова Івано-Франківської районної ради
38	Лаврів Михайло Миколайович, Голова Калуської районної ради
39	Угрин Іван Михайлович, Голова Коломийської районної ради
40	Томашук Зеновій Юрійович, Голова Косівської районної ради
41	Кеніз Олександр Володимирович, Голова Надвірнянської районної ради
Київська область	
42	Чичикало Анатолій Петрович, заступник Голови Білоцерківської районної ради
43	Гришко Сергій Миколайович, Голова Броварської районної ради
44	Правдива Ірина Олександрівна, Голова Вишгородської районної ради
45	Веремейчик Віктор Петрович, Голова Фастівської районної ради
Кіровоградська область	
46	Цобенко Руслан Олександрович, Голова Голованівської районної ради
47	Лейбенко Андрій Олександрович, Голова Кропивницької районної ради
48	Небога Олександр Іванович, Голова Новоукраїнської районної ради
49	Ракута Сергій Миколайович, Голова Олександрійської районної ради
Луганська область	
50	Русанова Людмила Павлівна, Голова Сватівської районної ради
51	Прокопенко Володимир Миколайович, Голова Северодонецької районної ради
52	Решетняк Роман Іванович, Голова Старобільської районної ради
53	Коробка Олена Олександрівна, Голова Щастинської районної ради
Львівська область	
54	Шевкенич Андрій Іванович, Голова Дрогобицької районної ради
55	Кавецький Орест Юрійович, Голова Золочівської районної ради
56	Сулим Андрій Олегович, Голова Львівської районної ради
57	Кімак Віталій Володимирович, Голова Самбірської районної ради

58	Лучечко Михайло Михайлович, Голова Стрийської районної ради
59	Порицький Андрій Володимирович, Голова Червоноградської районної ради
60	Романюк Микола Степанович, Голова Яворівської районної ради
Миколаївська область	
61	Олійник Наталія Володимирівна, Голова Баштанської районної ради
62	Гукасян Спартак Едуардович, Голова Вознесенської районної ради
63	Коверзнева Ганна Володимирівна, Голова Миколаївської районної ради
64	Порхун Алєся Федорівна, Голова Первомайської районної ради
Одеська область	
65	Мосійчук Віталій Леонідович, Голова Березівської районної ради
66	Мельниченко Григорій Вікторович, Голова Білгород-Дністровської районної ради
67	Садаклієв Михайло Михайлович, Голова Болградської районної ради
68	Антонюк Василь Павлович, Голова Ізмаїльської районної ради
69	Барвіненко Віталій Дмитрович, Голова Одеської районної ради
70	Ходюк Софія Станіславівна, Голова Подільської районної ради
Полтавська область	
71	Колотієвський Дмитро Олександрович, Голова Кременчуцької районної ради
72	Качаненко Тетяна Петрівна, Голова Лубенської районної ради
73	Гирка Наталія Олексіївна, Голова Миргородської районної ради
74	Кононенко Михайло Михайлович, Голова Полтавської районної ради
Рівненська область	
75	Березюк Ярослав Михайлович, Голова Вараської районної ради
76	Карпак Олег Віталійович, заступник Голови Рівненської районної ради
77	Яковчук Ярослав Володимирович, Голова Сарненської районної ради
Сумська область	
78	Бик Віктор Михайлович, голова Конотопської районної ради
79	Кірічко Сергій Борисович, Голова Охтирської районної ради
80	Яременко Іван Олексійович, Голова Роменської районної ради
81	Сокол Вікторія Миколаївна, Голова Шосткинської районної ради
Тернопільська область	
82	Кебальюк Світлана Дмитрівна, Голова Кременецької районної ради
83	Козорог Віктор Віталійович, Голова Тернопільської районної ради
84	Чупрій Марія Олегівна, Голова Чортківської районної ради
Харківська область	
85	Яцина Юрій Дмитрович, Голова Богодухівської районної ради
86	Дуванський Сергій Володимирович, Голова Ізюмської районної ради
87	Птишник Володимир Олександрович, Голова Красноградської районної ради
88	Коваленко Ігор Миколайович, Голова Куп'янської районної ради
89	Гоч Вадим Вікторович, Голова Лозівської районної ради
90	Кацуба Володимир Михайлович, Голова Харківської районної ради
91	Постнікова Ірина Олександрівна, Голова Чугуївської районної ради
Херсонська область	
92	Сливченко Дмитро Олександрович, Голова Бериславської районної ради
93	Коржевий Сергій Миколайович, Голова Генічеської районної ради
94	Брусенський Валерій Павлович, Голова Каховської районної ради

95	Соловійов Віталій Олександрович, Голова Скадовської районної ради
96	Покотилова Валентина Іванівна, Голова Херсонської районної ради
Хмельницька область	
97	Чорнієвич Олександр Богданович, Голова Хмельницької районної ради
98	Кулінський Олег Юрійович, Голова Шепетівської районної ради
Черкаська область	
99	Струк Сергій Михайлович, Голова Звенигородської районної ради
100	Євмина Борис Григорович, Голова Золотоніської районної ради
Чернівецька область	
101	Андрюк Михайло Іванович, Голова Вижницької районної ради
102	Янчак Олександр Миколайович, Голова Дністровської районної ради
103	Домніцак Руслан Володимирович, Голова Чернівецької районної ради
Чернігівська область	
104	Красносільський Анатолій Григорович, Голова Ніжинської районної ради
105	Бондаренко Володимир Миронович, заступник Голови Новгород-Сіверської районної ради
106	Дмитренко Олег Миколайович, Голова Прилуцької районної ради
107	Силенко Микола Федосійович, Голова Чернігівської районної ради